ในส่วนประเด็นอื่นที่ท่านอัลฮาฟิซฺได้ตำหนิท่านอิบนุตัยมียะฮฺﷺไป ข้าฯ ได้ชี้แจงไว้หมดแล้วในข้อเขียนก่อนหน้านี้ภายใต้หัวข้อ “ครบรอบวันก่อตั้งมหาวิทยาลัยอัลอัซฮัร” หน้ากระดาษส่วนนี้ ข้าฯ ขอสรุปประเด็นนี้เพียงแค่ว่าในบั้นปลายชีวิตของท่านอัลฮาฟิซฺ อันนากิด อะฮฺมัด อัลฆุมารีย์ นั้น ตัวท่านได้เปลี่ยนท่าทีที่เคยมีต่อท่านอิบนุตัยมียะฮฺไปแล้ว ดังเห็นได้จากข้อเขียนในช่วงท้ายชีวิตที่หันมายกย่องตำราของท่านชัยคุลอิสลามอิบนุตัยมียะฮฺ และสั่งใช้ให้นักศึกษาศาสนาอ่านตำราของท่านอิบนุตัยมียะฮฺอีกด้วย!

۩ ۩ การละทิ้งแนวทางศูฟีย์ของอัลฮาฟิซฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ อัลฆุมารีย์ﷺ

ข้อเขียนของข้าฯ ภายใต้หัวข้อ “ความร้อนรนที่เกิดขึ้นจากความรู้อันน้อยนิดของผู้แอบอ้างชัยคฺบูคุบซะฮฺ” มีข้อความท่อนหนึ่งที่ข้าฯ ได้เขียนไปว่า

“ท่านชัยคฺบูคุบซะฮฺﷺได้ประกาศตัวแตกหักกับแนวทางศูฟีย์ของอัลฮาฟิซฺ อัลฆุมารีย์ และยังได้ตอบโต้อย่างรุนแรงต่ออับดุลลอฮ์ อัตตะลีดีย์ ลูกศิษย์ของท่านอัลฮาฟิซฺอีกคนหนึ่งที่ได้เคยเอาเอกสารตัวเขียนมือของอัลฮาฟิซฺไปแอบอ้างว่าเป็นสมบัติส่วนตัวที่ตนเองได้รับมา ทั้งที่ไปขอยืมมาจากชัยคฺบูคุบซะฮฺﷺอีกที อิญาซะฮฺที่ชัยคฺเราะชีดได้รับมาจึงเป็นช่วงหลังจากที่ชัยคฺบูคุบซะฮฺﷺประกาศแตกหักกับครูของตัวเองไปแล้ว”

จากข้อความข้างต้นนี้เอง ศูฟีย์ศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยมะดีนะฮฺผู้โง่เขลาและไร้ศักยภาพบางคน[282] ได้เขียนโวยวายลงในโพสต์ของเฟสบุ๊คของเขาความว่า

“พวกมัดเคาะลีย์ทั่วโลกชิงชังชัยคฺอัตตะลีดีย์ เพราะท่านคือศูฟีย์ชาลิลียะฮฺ”

โดยปกติแล้ว บุคคลที่มีโอกาสได้เล่าเรียนในมหาวิทยาลัยอิสลามแห่งนครมะดีนะฮฺมักเป็นบุคคลผู้ยึดถือแนวทางซะลัฟตามที่เหล่าผู้รู้แห่งนครนี้ได้สอนสั่งกันไว้ แต่ก็มักมีศูฟีย์บางจำพวกกลับมาจากสถาบันนี้สู่บ้านเกิดพร้อมกับคราบไคลความอวิชชาของลัทธิศูฟีย์ที่เข้มข้นดังเดิม ส่วนหนึ่งจากความอวิชชานี้ก็คือประโยคไร้สติข้างต้น เจ้าของข้อความไม่มี

[282] ศูฟีย์ผู้นี้เป็นติ่งของ ยุซรีย์ ญับรฺ หัวหน้าศูฟีย์อะชาอิเราะฮฺผู้แพร่กระจายความงมงายแก่สังคมอียิปต์ในปัจจุบันนี้

ความรู้ในเรื่องการพิพาทระหว่างบุคคลในวงวิชาการแต่กลับดันโง่ไปกล่าวโทษชัยคุเราะบีอฺ อัลมัดเคาะลีย์ﷺและเหล่าสานุศิษย์ของชัยคฺแทน นับเป็นความ “โง่ตลอดกาล” ที่ไม่รู้จะสรรหาคำพรรณนาใดมาประเคนให้ ความจริงแล้วหากอาศัยอยู่นครมะดีนะฮฺก็ย่อมไม่ใช่เรื่องยากที่จะทราบบ้านของชัยคฺเราะบีอฺ แต่ถ้าด้อยความสามารถจนไม่อาจหาบ้านพักของชัยคฺเราะบีอฺได้ ก็ลองตามรอยเท้าอูฐแถวนั้นดูก็ได้เผื่ออูฐตัวหนึ่งจะฉลาดมากกว่าเขาจนพอจะช่วยให้ไปเจอชัยคฺเราะบีอฺ อัลมัดเคาะลีย์ได้บ้าง และถ้าเจอชัยคฺตัวจริงแล้วก็ลองสอบถามท่านถึงประเด็นนี้ดู เผื่อชาวศูฟีย์เยี่ยงเขาจะได้ฉลาดขึ้นกว่าเดิมบ้างและเผื่อเขาจะได้ทราบว่าท่านชัยคฺเราะบีอฺมาเกี่ยวข้องอะไรด้วย!

ความจริงแล้วคนที่เป็นปฏิปักษ์กับศูฟีย์อัชชาสิลียะฮฺและอัดดัรกอวียะฮฺอันเป็นสายธารศูฟีย์เก่าแก่ของสกุลอัลฆุมารีย์ก็ไม่ใช่ใครที่ไหนเลย เขาก็คือ ท่านอัลฮาฟิซฺ อัลอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ﷺน้องชายของท่านอัลฮาฟิซฺ อะฮฺมัดและชัยคฺอับดุลลอฮฺ อัลฆุมารีย์เอง

ท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ﷺเกิดเมื่อปี ฮ.ศ. 1330 / ค.ศ. 1912 จากสกุล “อัลฆุมารีย์” อันเป็นสกุลที่เลื่องลือมาตลอดประวัติศาสตร์ว่าได้สืบเชื้อสายของท่านนบีมุฮัมมัดﷺผ่านทางท่านอัลฮะซันบุตรของท่านอะลีย์ ลงมาจนถึงท่านอิดรีซ อักบัรﷺผู้เป็นปฐมวงศ์ของสายสกุล “อัลอิดรีซีย์” แห่งดินแดนโมร็อกโก

ความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นระหว่างท่านอิดรีซ อักบัรและเผ่าฆุมาเราะฮฺเป็นเรื่องที่ได้ถูกจารึกไว้อย่างเลื่องลือในประวัติศาสตร์ของดินแดนโมร็อกโก โดยเฉพาะข้อเขียนของท่านอิบนุค็อลดูนﷺที่ได้กล่าวถึงประวัติศาสตร์การสนับสนุนทางการเมืองแก่ท่านอิดรีซﷺและลูกหลานของท่านโดยกลุ่มเกาะบีละฮฺ (เผ่า) ฆุมาเราะฮฺ[283] และประวัติศาสตร์การ

[283] อับดุรเราะฮฺมาน บินค็อลดูน, *ตารีคอิบนิค็อลดูน*, เล่มที่ 4, ตรวจทานโดย เคาะลี้ล ชะฮาดะฮฺ และ ซุฮัยลฺ ซักการ (บัยรูต: ดารุลฟิกรฺลิฏฏิบาอะฮฺวันนัชริวัตเตาซีอฺ, 1401), หน้า 16-24.

ก่อตั้งอาณาจักรอิดรีซียีน (ลูกหลานของท่านอิดรีซ ﷺ) ขึ้นบนแผ่นดินโมร็อกโก ซึ่งอาณาจักรดังกล่าวก็คือ "ฆุมาเราะฮฺ"[284] นั่นเอง[285]

สายตระกูลของท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ ﷺ สืบเชื้อสายผ่านทางบุคคลที่สามารถไล่ย้อนไปจนถึงท่าน **ดาวูด** บุตรของ อิดรีซ อัลอัซฮัร บุตรของ อิดรีซ อัลอักบัร ผู้รวมดินแดนโมร็อกโกขึ้นเป็นราชวงศ์อิดรีซียีนขึ้นมาและยังเป็นบุตรของ อับดุลลอฮฺ อัลกามิล บุตรของ อัลฮะซัน อัลมุษันนา บุตรของ ท่านอัลฮะซัน บุตรของท่านอะลีย์และท่านหญิงฟาฏิมะฮฺ ﷺ บุตรีของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ผู้เป็นศาสนทูตแห่งพระองค์อัลลอฮฺ ﷻ[286]

ท่านอิบนุค็อลดูน ﷺ ยังได้บันทึกประวัติศาสตร์การปกครองของสายสกุลนี้เพิ่มเติมไว้อีกว่า หลังจากท่านอิดรีซ อัลอัซฮัร ﷺ ได้เสียชีวิตลงในปี ฮ.ศ. 213 **ท่านดาวูด** ﷺ หนึ่งในบุตรชายของท่านก็ได้ขึ้นมาปกครองเขต เฮาวาเราะฮฺ, ตะซูล, ตาซีย์ตลอดจนเผ่าทั้งหมดที่อยู่ภายในเขตแดนระหว่างตะซูลและตาซีย์[287] ท่านอิบนุฮัซมิน ﷺ เองก็ได้ระบุว่าหนึ่งในลูกชายของท่านอิดรีซ อัลอัซฮัร ﷺ คือ ท่านดาวูด[288] ขณะที่ท่านอุสตาสอัลมะรีนีย์ อัลอัยยาชีย์ ﷺ ระบุว่าวงศ์สกุลของท่านอัศศิดดี้ก อัลฆุมารีย์ ﷺ นั้นเป็นส่วนหนึ่งจากวงศ์วานของท่านดาวูด ﷺ ผู้นี้ด้วยเช่นกัน[289]

---

[284] ฆุมาเราะฮฺ เป็นชื่อของเผ่าและภูมิศาสตร์ในดินแดนโมร็อคโก และในมิติประวัติศาสตร์นั้น ลูกหลานของท่านอิดรีซ ﷺ ได้สถาปนาราชวงศ์อิดรีซขึ้นปกครองบนพื้นที่ในแคว้น "ฆุมาเราะฮฺ"

[285] อับดุรเราะฮฺมาน บินค็อลดูน, *ตารีคอิบนิค็อลดูน*, เล่มที่ 6, หน้า 288.

[286] มุนีร ฮามิด อัลบุเกาะมีย์, *อารออ์อะฮฺมัดบินอัศศิดดี้กอัลฆุมารีย์อัลอะเกาดียะฮฺ*, หน้า 104.

[287] อับดุรเราะฮฺมาน บินค็อลดูน, *ตารีคอิบนิค็อลดูน*, เล่มที่ 4, หน้า 19.

[288] อบูมุฮัมมัด อะลีย์ บินอะฮฺมัด บินซะอี๊ด บินฮัซมิน อัลอันดะลูซีย์, *ญัมฮะเราตุอันซาบิลอะร็อบ*, ตรวจทานโดย อับดุซซะลาม มุฮัมมัด ฮารูน, พิมพ์ครั้งที่ 5 (อัลกอฮิเราะฮฺ: ดารุลมะอาริฟ, ม.ป.ป.), หน้า 49.

[289] อัลมะรีนีย์ อัลอัยยาชีย์, *อัลฟิฮฺริซฟีอะมูดินะซับอัลอะดาริซะฮฺ* (ฏ็อนญะฮฺ: มุอัซซะซะฮฺอัตตัฆลีฟวัฏฏิบาอะฮฺวันนัชริวัตเตาซีอฺ, 1407), หน้า 65.

สำหรับประวัติการศึกษาของท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ﷺนั้น แทบไม่มีความแตกต่างไปจากพี่ชายทั้งสองของท่านเลย กล่าวคือ ท่านอัซซัมซะมีย์ได้เดินทางออกจากบ้านเกิดเพื่อมาศึกษากับคณะผู้รู้แห่งประเทศอียิปต์และมหาวิทยาลัยอัลอัซฮัรเป็นการเฉพาะ ครูคนสำคัญของท่านมีมากมายหลายบุคคล แต่ครูที่มีชื่อเสียงที่สุดของท่านในเวลานั้นคือชัยคฺ มุฮัมมัด บุคีฏ อัลมุฏีอีย์ﷺซึ่งเป็นครูสอนวิชาอัตตัฟซีรและเศาะฮีฮฺอัลบุคอรีย์แก่ท่านเอง[290]

ความแตกฉานและกว้างขวางทางความรู้ในตัวของอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ﷺนั้น พิสูจน์ได้จากหนังสือกว่า 160 ชื่อที่ท่านได้ประพันธ์ไว้ทั้งหมดตลอดทั้งชีวิต จำนวนหนังสือที่มีปริมาณมากมายเหล่านี้ ประมวลไว้ด้วยองค์ความรู้ในศาสนาอิสลามหลายศาสตร์ และจนถึงบัดนี้ หนังสือทั้งหมดก็มีทั้งที่ได้รับการตีพิมพ์ไปแล้วและบางส่วนก็ยังคงเป็นสำเนาต้นฉบับลายมือ[291]

การประกาศสงครามกับลัทธิอัศศูฟียะฮฺของอัซซัมซะมีย์ﷺ

ท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ อัลฆุมารีย์ﷺคือหนึ่งในกลุ่มนักวิชาการจากสำนักอัลอะชาอิเราะฮฺและอัศศูฟียะฮฺเช่นเดียวกับชัยคฺอับดุลลอฮฺ อัลฆุมารีย์พี่ชายของท่าน การสนับสนุนลัทธิศูฟีย์ของท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ﷺเคยปรากฏผ่านงานเขียนของท่านที่มีชื่อว่า "อัลอินติศอรลิเฏาะรีกิศศูฟียะฮฺอัลอัคยาร"[292] อันเป็นหนังสือที่ท่านได้เขียนขึ้นเพื่อหาหลักฐานมาสนับสนุนวิถีปฏิบัติของอัศศูฟียะฮฺ เช่น การแสวงหาสิริมงคล

---

[290] อัลมุคตาร มุฮัมมัด อัตติมซิมานีย์, *ศิดดีกูนร็อยฮานะตุฏ็อนญะฮฺซัยยิดีย์มุฮัมมัดบินอัศศิดดี้กวะอันญาลุฮุอัลอะชิกกออ์อัลค็อมซะตุอัลฆุมารียูน* (บัยรูต: ดารฺอิบนิฮัซมินลิฏฏิบาอะฮฺลินนัชรฺวัตเตาซีอ, 1428), หน้า 112.

[291] อัลมุคตาร มุฮัมมัด อัตติมซิมานีย์, *ศิดดีกูนร็อยฮานะตุฏ็อนญะฮฺซัยยิดีย์มุฮัมมัดบินอัศศิดดี้กวะอันญาลุฮุอัลอะชิกกออ์อัลค็อมซะตุอัลฆุมารียูน*, หน้า 120.

[292] อัซซัมซะมีย์ บินมุฮัมมัด บินอัศศิดดี้ก, *อัลอินติศอรลิเฏาะรีกิศศูฟียะฮฺอัลอัคยาร* (ม.ป.ท.: ม.ป.พ., ม.ป.ป.).

(อัตตะบัรรุก) จากวัตถุและร่องรอยที่มาจากตัวของเหล่าราชครูและผู้ทรงศีลสูงทั้งหลาย[293] และการใช้ไม้เท้าเป็นวิถีปฏิบัติตนทางศาสนา เป็นต้น[294]

ทว่า ภายหลังจากที่ท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ อัลฆุมารีย์ﷺได้หันมาติดต่อสัมพันธ์กับท่านชัยคฺ ดร.ตะกียุดดีน อัลฮิลาลีย์ อัซซะละฟีย์และท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด นาศิรุดดีน อัลอัลบานีย์ﷺแล้ว พระองค์อัลลอฮฺﷻก็ได้ทรงประทานอัตเตาฟีก (ทางนำในการตอบรับสัจธรรม) ให้แก่สายโลหิตของท่านเราะซูลﷺคือ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ อัลฆุมารีย์ﷺผู้นี้ และในท้ายที่สุดท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ อัลฆุมารีย์จึงได้ประกาศแตกหักกับลัทธิศูฟียะฮฺอย่างเต็มระบบกระทั่งแผ่นดินโมร็อกโกได้แตกสะเทือนออกเป็นสองฝ่ายระหว่างฝ่ายของท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ﷺและฝ่ายของท่านชัยคฺอับดุลลอฮฺ อัลฆุมารีย์ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนอัศศูฟียะฮฺตัวฉกาจ

บุคคลทั้งสองได้เกิดการตอบโต้ทางวิชาการอย่างรุนแรงและความขัดแย้งนี้ก็ดำเนินไปจนถึงปี ฮ.ศ. 1407 หรือ ค.ศ. 1987 ทุกอย่างจึงซาลงไป เพราะภายในปีนี้เองที่ท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ อัลฆุมารีย์ได้เสียชีวิตลงด้วยประสงค์ของอัลลอฮฺ ประวัติศาสตร์ได้บันทึกไว้ว่าก่อนการเสียชีวิตของท่าน ชัยคฺอับดุลลอฮฺได้เข้าหาท่านเพื่อประนีประนอมความขัดแย้งกับตัวท่านในบั้นปลายชีวิต จนกระทั่งพวกเขาทั้งสองได้ร้องไห้กันอย่างมากมายก่อนการเสียชีวิตของท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ อัลฆุมารีย์ในปีนั้นเองﷺ[295]

ตำราของท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์

[293] อัซซัมซะมีย์ บินมุฮัมมัด บินอัศศิดดี้ก, *อัลอินติศอรลิเฏาะรีกิศูฟียะฮฺอัลอัคยาร*, หน้า 43-44.

[294] อัซซัมซะมีย์ บินมุฮัมมัด บินอัศศิดดี้ก, *อัลอินติศอรลิเฏาะรีกิศูฟียะฮฺอัลอัคยาร*, หน้า 47.

[295] อบูอุบัยดฺ มัชฮูร บินฮะซัน อาลุซัลมาน, *มุซาญะลาตฮะดีษียะฮฺบัยนะมุฮัมมัดตะกียิดดีนอัลฮิลาลีย์วะอะฮฺมัดอัลฆุมารีย์เฮาละฮะดีษซิมากบินฮัรฟิลมุซตักเราะฮะติอะลัซซินาวะเตาญีฮฺกะลามอัลอิมามอิบนิลก็อยยิมอะลัยฮิวะฟีฮิมะบาฮิษฮะดีษียะฮฺตะคุศศุลอัลลามะฮฺอิบนะฮัซมินเราะฮิมะฮุลลอฮุตะอาลา* (อัลมะดีนะฮฺอัลมุเนาวะเราะฮฺ: ดารฺอัลอิมามมุสลิมลินนัชรฺวัตเตาซีอฺ, 1443), หน้า 27-29.

หนังสือที่ท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ อัลฆุมารีย์ﷺประพันธ์ขึ้นมานั้น มีจำนวนมากมายเกินกว่าจะสามารถนำมากล่าวไว้ตรงนี้ได้ทั้งหมด ความน่าเศร้าใจสำหรับข้าฯ ในเรื่องนี้คือ เราสามารถหาหนังสือของท่านมาได้เพียงแค่จำนวนน้อยนิดมาก อย่างไรก็ตามแต่ข้าฯ ประสงค์ที่กล่าวสรุปถึงข้อเขียนของท่านจากหนังสือจำนวนน้อยนิดเท่าที่ข้าฯ สามารถเข้าถึงได้ดังนี้

อัซซาวิยะฮฺวะมาฟีฮามินัลบิดะอฺวัลอะอฺมาลอัลมุนกะเราะฮฺ

หนังสือเล่มนี้คือผลงานที่ท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ อัลฆุมารีย์ﷺได้เขียนวิจารณ์ความหลงผิดอุตริของศูฟีย์กลุ่มก๊กต่าง ๆ ขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มศูฟีย์จากสายที่ตระกูลอัลฆุมารีย์สังกัดอยู่ สิ่งที่น่าตกใจเมื่อครั้งแรกเริ่มในการอ่านหนังสือเล่มนี้คือ ท่านอัซซัมซะมีย์ได้ตำหนิพี่ชายทั้งสองของท่านไว้อย่างดุเดือดเลือดพล่าน กล่าวคือ ท่านอัซซัมซะมีย์ได้บริภาษเรื่องที่อัลฮาฟิซฺ อะฮฺมัดﷺ(พี่ชายคนโต) เคยเขียนหนังสือสนับสนุนการปลูกสร้างอาคารหรือวิหารลงบนกุบู้รของผู้เป็นพ่อ แล้วต่อมาชัยคฺอับดุลลอฮฺผู้เป็นน้องชายก็ออกมาสนับสนุนความคิดของพี่ชายด้วยเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามชัยคฺอับดุลลอฮฺﷺกลับไม่เห็นด้วยกับชื่อหนังสือที่เลยเถิดจนเกินไป (ชื่อหนังสือเดิมให้ความหมายว่าวาญิบต้องปลูกสร้างวิหารลงบนกุบู้ร) ฉะนั้นชัยคฺอับดุลลอฮฺﷺจึงเปลี่ยนชื่อหนังสือของพี่ชายไปโดยเปลี่ยนจากคำว่า "วุญูบ" มาเป็น "อิซติฮฺบาบ" (ส่งเสริมการปลูกสร้างบนกุโบร์) ในการบริภาษประเด็นนี้ ท่านชัยคฺอัซซัมซะมีย์ﷺได้เรียกอับดุลลอฮฺพี่ชายของตนเองด้วยสำนวนว่า "น้องชายของอะฮฺมัด และเคาะลีฟะฮฺของเขาในเรื่องความหลงผิด (อัฎเฎาะลาละฮฺ) และความงมงาย (อัลคุรอฟะฮฺ)" พร้อมกันนี้ท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ อัลฆุมารีย์ﷺยังได้ยกย่องชัยคฺอัลบานีย์ไว้ว่า

وكنت شرعت في الرد على تأليفه (إحياء المقبور) ثم تأخرت عنه، فقد كفاني مؤنته العلامة الألباني.

"และข้าพเจ้าได้เคยเริ่มเขียนเอกสารในการตอบโต้ข้อเขียนของเขา (อะฮฺมัด) คือหนังสือชื่อ 'อิฮฺยาอุลมักบู้ร' ต่อมาข้าพเจ้าก็ล่าช้าในการเขียนไปอีก (หยุดเขียนไปกลางคัน) แล้ว**ท่านอัลลามะฮฺ อัลอัลบานีย์**ﷺก็ได้ช่วยขจัดภาระหนัก (ความยุ่งยาก) ของหนังสือนั้น

(หนังสือของอะฮฺมัด อัลฆุมารีย์) แทนข้าพเจ้าเรียบร้อยไปแล้ว (ข้าพเจ้าไม่ต้องเขียนเอง แล้ว)”[296]

คำพูดของท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ อัลฆุมารีย์ข้างต้นชี้ถึงหนังสือ *“ตะฮฺสี้รุซซาญิดมินิตติคอศอัลกุบูรมะซาญิด”* อันเป็นหนังสือที่ชัยคฺอัลบานีย์ﷺเขียนขึ้นเพื่อตอบโต้ข้อเขียนของ อะฮฺมัด อัลฆุมารีย์ﷺที่เคยสนับสนุนการปลูกสร้างวิหารหรือสร้างมัสยิดทับลงบนกุโบร์ของคนดีทั้งหลาย การที่ท่านอัซซัมซะมีย์ﷺเรียกชัยคฺอัลบานีย์ว่า “อัลอัลลามะฮฺ” ย่อมเป็นหลักฐานที่เพียงพอแล้วที่จะพิสูจน์ให้เห็นว่าสายโลหิตของท่านเราะซูลﷺผู้นี้ได้ให้การยอมรับต่อความรู้ของชายชาวแอลเบเนียผู้นี้มากมายเพียงใด เพราะฉะนั้นการที่ “จอมคุยโว” บางคนได้พูดในบรรยายของเขาว่า “เราไม่สามารถตามชัยคฺอัลบานีย์ในเรื่องฟิกฮฺได้” ก็นับเป็นคำพูดอันง่อยเปลี้ยของพวกด้อยความรู้ที่มีดีแค่การ “คุยโว” เท่านั้น บุคคลแบบนี้ย่อมไม่รับความรู้ทางฟิกฮฺของชัยคฺอัลบานีย์ได้หรอก เพราะตัวเขายอมรับความรู้ทางฟิกฮฺของท่าน ดร.อะฮฺมัด ฏ็อยยิบผู้ที่ร่ำเรียนฟิกฮฺจนแตกฉานขนาดที่สามารถละหมาดอีดโดยไม่ต้องอ่านซูเราะฮฺอัลฟาติฮะฮฺในร็อกอะฮฺที่ 2 ได้ ดังมีคลิปปรากฏจนเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์จากเหล่านักวิชาการทั่วโลกเมื่อราวสองปีก่อน!

ในบางหน้าของหนังสือ ท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ อัลฆุมารีย์ﷺได้ระบุถึงอุตริกรรมของพวกศูฟีย์ว่า คนพวกนี้มักทำอิบาดะฮฺเพื่อยกตัวเองให้ขึ้นเป็นวะลีย์และเพื่อบรรลุขั้นของวิลายะฮฺ อันหมายถึง การมีส่วนในการบริหารจัดการความเป็นไปบางอย่างในสรรพสิ่งโดยสามารถออกคำสั่งกับสรรพสิ่งว่า จงเป็น แล้วมันก็เป็นขึ้น![297]

การประกาศแตกหักกับตระกูลของตัวเองในครั้งนี้ ส่งผลให้ท่านชัยคฺอับดุลลอฮฺ อัตตะลีดีย์ﷺออกมาเป็นคู่กรณีกับท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ อัลฆุมารีย์ﷺแทนต่อ กล่าวคือ ท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ﷺได้เขียนหนังสือที่มีชื่อว่า “ซัรฮุกะลิมะ

---

[296] มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์, *อัซซาวิยะฮฺวะมาฟีฮามินัลบิดะอฺวัลอะอฺมาลอัลมุนกะเราะฮฺ* (ม.ป.ท: อัซบารฺฏีล, ม.ป.ป.), หน้า 69-70.

[297] มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์, *อัซซาวิยะฮฺวะมาฟีฮามินัลบิดะอฺวัลอะอฺมาลอัลมุนกะเราะฮฺ*, หน้า 51.

ติตเตาฮีด” โดยในหนังสือเล่มนี้ท่านได้ตัดสินว่ามุสลิมชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นผู้ตั้งภาคีและอีมานของพวกเขาก็เป็นโมฆะเนื่องเพราะการตั้งภาคี ท่านยังระบุอีกว่า ผู้ที่ปฏิญานตนด้วยคำ “ชะฮาดะฮฺ” ที่อยู่บนความหมายในทำนองว่า “ไม่มีพระเจ้าผู้สร้างนอกจากอัลลอฮฺ ไม่มีผู้ประทานปัจจัยยังชีพ ให้คุณ ให้โทษ นอกจากอัลลอฮฺ” ย่อมไม่อาจนับเป็นผู้ศรัทธาและยังไม่อาจรอดพ้นจากการตั้งภาคีได้เลย มุมมองของท่านข้างต้นนี้เป็นผลมาจากการที่ท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ได้มองว่า “อัลอิซติฆอซะฮฺบิฆ็อยริลละฮฺ” (การขอความช่วยเหลือในเรื่องทุกข์ร้อนต่อสิ่งอื่นนอกเหนือจากอัลลอฮฺ ﷻ) คือการตั้งภาคีและยังมองว่าสัญลักษณ์ (ทางพิธีกรรม) มากมายของพวกศูฟียะฮฺในสมัยหลังล้วนแล้วแต่เป็นบิดอะฮฺหลงผิดทั้งสิ้น[298] ข้อเขียนที่ดุเดือดของท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ ؒ ประการนี้ทำให้ชัยคฺอับดุลลอฮฺ อัตตะลีดีย์ ؒ ได้ตอบโต้ท่านอัซซัมซะมีย์ ؒ กลับไป[299]

หลังจากที่ท่านอัลลามะฮฺ อัลอัลบานีย์ ؒ ได้ออกโรงวิจารณ์ข้อเขียนของชัยคฺอะฮฺมัด ในประเด็นของอัลกุบู้รและอื่น ๆ ผ่านหนังสือในยุคต้นของท่านไปแล้ว ผลงานของชัยคฺ อัลบานีย์ ؒ ได้ส่งผลให้ชัยคฺบูคุบซะฮฺ (ศิษย์เอกของชัยคฺอะฮฺมัด) เตาบะฮฺตัวออกจากลัทธิศูฟีย์ในเวลาต่อมา จากนั้นชัยคฺบูคุบซะฮฺก็เบนเข็มหันมาตามแนวทางซะละฟีย์ที่นำทัพโดยชัยคฺอัลบานีย์ ؒ พร้อมกับออกหนังสือ “อัลอัรบะอูนฮะดีษันฟิรร็อดดิอะลัลกุบูรียีน” หนังสือเล่มนี้ ท่านชัยคฺ ؒ ได้รวบรวมฮะดีษของนบี ﷺ จำนวน 41 บทที่สั่งห้ามพฤติกรรมโง่เขลาซึ่งเหล่าผู้ตั้งภาคีมักกระทำต่อหลุมศพและยังมีอีก 4 รายงานจากบรรดาสาวกในเรื่องนี้ โดยตัวบททั้งหมดที่ถูกนำเสนอไป ท่านชัยคฺ ؒ จะแจ้งถึงสถานะของสายรายงานหรือสถานะของตัวบทกำกับไว้ ฮะดีษทั้ง 45 บทในหนังสือเล่มนี้ จึงนับเป็นการตอบโต้พวกศูฟีย์ที่จมปลักอยู่กับ

---

298 อบูอุบัยดฺ มัชฮู้ร บินฮะซัน อาลุซัลมาน, *มุซาญะลาตฮะดีษียะฮฺบัยนะมุฮัมมัดตะกียิดดีนอัลฮิลาลีย์วะอะฮฺมัดอัลฆุมารีย์เฮาละฮะดีษซิมากบินฮัรฟิลมุซตักเราะฮะติอะลัชชินาวะเตาญีฮฺกะลามอัลอิมามอิบนิลก็อยยิมอะลัยฮิวะฟีฮิมะบาฮิษฮะดีษียะฮฺตะคุศศุลอัลลามะฮฺอิบนะฮัซมินเราะฮิมะฮุลลอฮุตะอาลา* หน้า 27.

299 อัลฮุซัยนฺ อัชบูกีย์, *อับดุลลอฮฺอัตตะลีดีย์อัลอัลลามะฮฺอัลมุร็อบบีย์วัลมุฮัดดิษอัลอะษะรีย์*, หน้า 139.

การตั้งภาคีและประดับประดาหลุมศพ ทั้งยังเป็นการแตกหักกับอาจารย์ของตนเองที่ชัดเจนอีกด้วย

นอกเหนือจากเล่มนี้ ชัยคฺบูคุบซะฮฺﷺยังมีหนังสือที่ใช้ชื่อว่า “เศาะฮีฟะฮฺซะวาบิกวะญะรีดะฮฺบะวาอิก” อีก ในหนังสือเล่มนี้ ชัยคฺบูคุบซะฮฺﷺยังได้ตำหนิท่านชัยคฺอับดุลลอฮฺอัตตะลีดีย์ﷺที่สนับสนุนครูตัวเอง (ทั้งในเรื่องหลุมศพและอื่น ๆ) ไว้อย่างรุนแรงโดยท่านได้เรียกอัตตะลีดีย์ว่า “อัดดัจญาล”[300]

กล่าวโดยสรุปแล้ว ข้อพิพาทระหว่างทั้งสองฝ่าย ไม่เกี่ยวอะไรกับ “พวกมัดเคาะลีย์” ทั้งสิ้น ศูฟีย์ที่สร้างวาทกรรมเท็จนี้ขึ้นมาจึงเป็นเพียงพวกโง่เขลาไร้ปัญญา!

อิมามะตุลมุบตะดิอฺวัลมุตะญาฮิรบิลฟิซกฺวะบะยานุฮุกมิฮา

หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานที่ท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ อัลฆุมารีย์ﷺเขียนขึ้นเพื่อสนับสนุนความเห็นของนักวิชาการมุสลิมกลุ่มหนึ่งที่ระบุว่า การละหมาดตามหลังอิมามที่มีอุตริกรรมทางความเชื่อหรือมีพฤติกรรมค้านอัซซุนนะฮฺหรือมีความประพฤติเลวทรามผิดศีลธรรม การละหมาดดังกล่าวถือว่าเป็นโมฆะ[301]

อิอฺลามุลมุสลิมีนบิมาฟีกะลามมิตติญานีย์มินัลกะสิบิสสอฮิรวัลกุฟริลมุบีน

หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานที่ท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ อัลฆุมารีย์ﷺเขียนขึ้นเพื่อตอบโต้ความงมงายของกลุ่มศูฟีย์ “อัตติญานียะฮฺ” ประเด็นหลักของการตอบโต้นั้นมี 2 ประเด็นคือ 1) หักล้างข้ออ้างของผู้นำลัทธิศูฟีย์ที่หลอกลวงลูกศิษย์ในสำนักว่าตนเองได้เห็นท่านนบีﷺในยามตื่น อัซซัมซะมีย์ﷺระบุว่า การอ้างว่ามีใครคนใดสามารถเห็นท่านนบีﷺในยามตื่นได้ ถือเป็นการโกหกงมงายอย่างหนึ่งจากบรรดาเรื่องโกหกงมงายของพวกศูฟีย์

---

[300] อบูอุวัยซฺ มุฮัมมัด บูคุบซะฮฺ อัลฮะซะนีย์, *เศาะฮีฟะฮฺซะวาบิกวะญะรีดะฮฺบะวาอิก*, หน้า 14.

[301] มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์, *อิมามะตุลมุบตะดิอฺวัลมุตะญาฮิรบิลฟิซกฺวะบะยานุฮุกมิฮา* (ฏ็อนญะฮฺ: ม.ป.พ., 1399). หน้า 3-23.

ในสมัยหลัง และแม้แต่พวกศูฟีย์ในสมัยแรกก็ยังไม่เคยแอบอ้างอะไรทำนองนี้เลยด้วยซ้ำ[302] 2) ท่านอัซซัมซะมีย์ﷺได้ยืนยันว่าวิถีปฏิบัติของกลุ่มศูฟีย์ทุกกลุ่มในเวลานี้ล้วนแล้วแต่สวนทางกับอัซซุนนะฮฺทั้งสิ้น[303]

อัคบารุษษุเกาะลาอ์วัลมุซตัษเกาะลีน

หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานที่ท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ อัลฆุมารีย์ﷺเขียนขึ้นเพื่อรวบรวมฮะดีษและคำพูดของซะลัฟที่กล่าวถึงบุคคลที่น่ารำคาญและสร้างความอึดอัดใจแก่ผู้คนรอบข้าง โดยที่เนื้อหาภายในหนังสือได้แบ่งสัดส่วนของเนื้อหาเพื่อกล่าวถึงกลุ่มบุคคลในหลายประเภทย่อยไว้ ส่วนหนึ่งจากบุคคลที่ท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ﷺได้นับให้เป็นส่วนหนึ่งจาก "บุคคลที่น่ารำคาญและสร้างความอึดอัดใจ" แก่คนรอบข้าง ก็คือ "มุบตะดิอฺ" (พวกก่ออุตริกรรมในศาสนา) ซึ่งเป็นบุคคลผู้กระทำบิดอะฮฺอันสร้างความเสียหายแก่ศาสนาและยังลดทอนศรัทธาให้อ่อนแรงลง และเมื่อผู้กระทำบิดอะฮฺเหล่านี้ได้ถูกห้ามปรามมิให้กระทำบิดอะฮฺของตนเองอีกต่อไป เขาก็จะแย้งกลับมาว่า "บิดอะฮฺนั้นไม่ได้ผิดอะไรเลย เพราะความจริงแล้วมันคือ บิดอะฮฺที่ดี" ทั้งที่ท่านเราะซูลﷺได้พูดไว้เองว่า ทุก ๆ บิดอะฮฺคือความหลงผิด แต่ "อัษษะกี้ล" (บุคคลที่น่ารำคาญ) กลับมักสวนมาว่า "มันคือสิ่งที่ดี!"[304]

นอกจากพวกมุบตะดิอฺแล้ว ท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ อัลฆุมารีย์ﷺยังนับให้ "ผู้รู้ศาสนาชั่ว" เป็นส่วนหนึ่งจาก **อัลมุซตัษเกาะลีน** อันหมายถึง บุคคลที่ถูกมองว่าได้สร้างความอึดอัดใจให้แก่เหล่าผู้รู้ด้วยกันเป็นกรณีเฉพาะอีกด้วย[305]

---

[302] อบูอับดิลละฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ บินมุฮัมมัด อัศศิดดี้ก, *อิอฺลามุลมุสลิมีนบิมาฟีกะลามมิตติญานีย์มินัลกะสิบิสสอฮิรวัลกุฟริลมุบีน* (ฏ็อนญะฮฺ: ม.ป.พ., ม.ป.ป.), หน้า 28.

[303] อบูอับดิลละฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ บินมุฮัมมัด อัศศิดดี้ก, *อิอฺลามุลมุสลิมีนบิมาฟีกะลามมิตติญานีย์มินัลกะสิบิสสอฮิรวัลกุฟริลมุบีน*, หน้า 10.

[304] มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์, *อัคบารุษษุเกาะลาอ์วัลมุซตัษเกาะลีน* (ม.ป.ท.: ม.ป.พ., 1407), หน้า 44.

[305] มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์, *อัคบารุษษุเกาะลาอ์วัลมุซตัษเกาะลีน*, หน้า 48-49.

หนังสือเล่มนี้ได้รับการเขียนคำนำโดยท่านชัยคฺอุบัย อิบนุมุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ลูกชายของท่านเอง[306]

อัลอิอฺลานบิมาอัคบะเราะบิฮิอันนะบียุศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัมมินอะฮฺวาลฮาสัซซะมาน

หนังสือเล่มนี้ เป็นผลงานที่ท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์เขียนขึ้นเพื่อรวบรวมฮะดีษของท่านนบีﷺที่กล่าวถึงสภาพความเป็นไปที่เลวร้ายลงของผู้คนในยุคก่อนวันสิ้นโลก และส่วนหนึ่งจากฮะดีษที่กล่าวถึงความเลวร้ายเสื่อมเสียที่เกิดขึ้น คือฮะดีษ “อัลฆุเราะบาอ์” (คนแปลกหน้า) อันเลื่องลือนั่นเอง ท่านอัลลามะฮฺ อัซซัมซะมีย์ؒได้แสดงความเห็นต่อท้ายฮะดีษบทนี้ว่า

قَدْ عادَ الدِّينُ غَرِيبًا في زَمانِنا، وأَصْبَحَ المُتَمَسِّكُ بِالسُّنَّةِ كَأَنَّهُ في فَلاةٍ بَيْنَ وُحوشٍ.

“แน่นอนว่าศาสนาของอัลลอฮฺได้กลับมากลายเป็นสิ่งแปลกหน้าแปลกตาไปแล้วในยุคสมัยของพวกเรา และผู้ที่ยึดมั่นในอัซซุนนะฮฺก็กลายสภาพไปประหนึ่งราวกับว่าเขาอาศัยอยู่ในทุ่งโล่งท่ามกลางสิงห์สาราสัตว์”[307]

คำพูดของท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ อัลฆุมารีย์ؒสะท้อนให้เห็นว่า พวกเรากำลังอยู่ในยุคสมัยที่ “คนหมู่มาก” ล้วนแล้วแต่ละทิ้งอัซซุนนะฮฺกันไปแล้ว หาใช่สภาพว่าคนหมู่มากคือ อะฮฺลุซซุนนะฮฺวัลญะมาอะฮฺ ดังการโฆษณาชวนเชื่อของชาวสำนักอัลเกาษะรียะฮฺไม่!

จุดยืนของท่านอัซซัมซะมีย์ในเรื่องพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮฺ

---

[306] มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์, *อัคบารุษษุเกาะลาอ์วัลมุซตัษเกาะลีน*, หน้า 5.

[307] มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ บินมุฮัมมัด อัศศิดดี้ก อัลฆุมารีย์ อัลฮะซะนีย์, *อัลอิอฺลานบิมาอัคบะเราะบิฮิอันนะบียุศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัมมินอะฮฺวาลฮาสัซซะมาน* (อัลกอฮิเราะฮฺ: มักตะบะตุลกอฮิเราะฮฺ, 1439), หน้า 5.

ท่านอัลลามะฮฺ อัซซัมซะมีย์ﷺเคยทำการเสวนาวิชาการกับอัลลามะฮฺ อัลอัลบานีย์ﷺมาแล้ว การเสวนาวิชาการในครั้งนี้มีเนื้อหาสำคัญเกี่ยวข้องกับพระนามและคุณลักษณะของพระองค์อัลลอฮฺﷻและตัวการเสวนาทั้งหมดก็ได้ถูกบันทึกเป็นไฟล์เสียงไว้

ในขณะที่ทำการเสวนากับอัลลามะฮฺ อัลอัลบานีย์ ท่านอัลลามะฮฺ อัซซัมซะมีย์ ﷺได้เผยจุดยืนของท่านออกมาว่าตัวท่านเชื่อในหลักศรัทธาแบบ “อัตตัฟวีฎ” และจากจุดนี้เองท่านอัลลามะฮฺ อัลอัลบานีย์ﷺได้ถามอัซซัมซะมีย์ ว่า อะไรคือหลักฐานที่ยืนยันว่า

1. ท่านนบีﷺเพียงผู้เดียวที่ทราบความหมายของโองการอัลกุรอานในเรื่องคุณลักษณะของพระเจ้า
2. ท่านนบีﷺปกปิดความหมายเหล่านี้และไม่ยอมสอนมันสู่ประชาชนตลอดทั้งชีวิตของท่าน

ท่านอัลลามะฮฺ อัซซัมซะมีย์ﷺได้ยกคำกล่าวของท่านอะลีย์ﷺที่มีความหมายว่า จงพูดกับผู้คนในสิ่งที่พวกเขาเข้าใจ พวกเจ้าชอบหรือที่อัลลอฮฺและเราะซูลของพระองค์จะถูกปฏิเสธ (เพียงเพราะพวกเจ้าสอนในสิ่งที่สติปัญญาของผู้คนไม่เข้าใจ)

ท่านอัลลามะฮฺ อัลอัลบานีย์ﷺได้แย้งกลับไปว่า คำตอบที่ท่านอัซซัมซะมีย์ﷺระบุมา เป็นเพียง “เหตุผลสำหรับการปกปิดความรู้” สิ่งที่จำเป็นก่อนเป็นลำดับแรกคือ หลักฐานยืนยันว่าท่านนบีﷺได้ปกปิดความรู้ จากนั้นก็ค่อยอภิปรายหลักฐานที่ชี้ถึง “เหตุผลสำหรับการปกปิดความรู้” ในลำดับต่อมา!

เมื่อถูกต้อนมาถึงจุดนี้ ท่านอัลลามะฮฺ อัซซัมซะมีย์ﷺเลยอธิบายว่า “การปกปิดความรู้” จะใช้กับกรณีของตัวความรู้ที่มนุษย์มีความต้องการในการใช้ประโยชน์จากมัน และพวกเราก็ไม่ได้กล่าวว่านบีﷺปกปิดความรู้ในเรื่องนี้เพราะการรู้ในประเด็นนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งจากความรู้ที่มนุษย์ต้องการมัน จากนั้นท่านอัลลามะฮฺ อัลอัลบานีย์ﷺจึงได้ถามว่า เช่นนั้นควรเรียกการ “ปกปิดความรู้” นี้ว่าอะไรดีจึงจะถูกต้อง? ท่านอัซซัมซะมีย์ﷺเลยตอบว่า “อะดะมุลบะยาน” (การไม่แจกแจงข้อเท็จจริง)!

ถัดจากนั้นชัยคฺอัลบานีย์ﷺก็ถามย้ำใหม่ว่า

1) อะไรคือหลักฐานที่ชี้ชัดว่าท่านนบีﷺทราบถึง ความหมายอันถูกประสงค์ (อัลมะอฺนาย์อัลมุรอด) จากกลุ่มโองการในเรื่องคุณลักษณะของอัลลอฮฺﷻ
2) อะไรคือหลักฐานยืนยันว่าท่านนบีﷺไม่แจกแจงข้อเท็จจริงของเรื่องนี้แก่ประชาชน

ต่อมาชัยคฺอัลบานีย์ﷺเลยสรุปว่า ตัวท่านเข้าใจจากคำพูดของอัซซัมซะมีย์ﷺว่า ตัวบทศาสนามี 2 ประเภท คือ

1. ตัวบทที่นบีﷺไม่จำเป็นต้องแจกแจงเพราะความหมายที่ปรากฏจากตัวบทเป็นสิ่งที่ชัดเจนอยู่แล้ว
2. และตัวบทที่นบีﷺจำต้องอธิบาย

จากนั้นท่านอัลลามะฮฺ อัซซัมซะมีย์ﷺเลยย้ำเตือนว่า ท่านได้บอกไปแล้วว่าท่านนบีﷺเพียงแค่ "อะดะมุลบะยาน" (ไม่แจกแจงข้อเท็จจริง) เกี่ยวกับโองการในเรื่องของคุณลักษณะเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ชัยคฺอัลบานีย์ﷺจึงได้แย้งท่านกลับว่า สิ่งที่ท่านพูดมามันเป็นหลักฐานหักล้างท่านเอง เพราะการแบ่งตัวบทเป็น 2 ประเภทตามที่กล่าวไปควบคู่ไปกับข้อสรุปที่ว่าท่านนบีﷺไม่เคยแจกแจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโองการในเรื่องของคุณลักษณะของอัลลอฮฺﷻนั่นก็เท่ากับหมายความว่าพระองค์อัลลอฮฺﷻทรงแจกแจงไว้ด้วยพระองค์เองอย่างชัดเจนแล้วในคัมภีร์ของพระองค์ **และการแจกแจงของพระเจ้าก็ถือว่าเพียงพอแล้ว!** สุดท้ายท่านท่านอัลลามะฮฺ อัซซัมซะมีย์ﷺก็เงียบและไม่สามารถตอบอะไรประเด็นนี้ได้อีก[308]

---

[308] ชัยคฺอัลบานีย์ﷺต้องการกดดันให้อัซซัมซะมีย์ยอมรับว่า 1) ถ้าโองการแห่งคุณลักษณะ (เช่น การเสด็จมาของอัลลอฮฺ) ไม่ได้มีความหมายตรงตัวที่ชัดเจนรู้ได้ และต้องมีการตัฟวีฎ (ตามแนวทางของอะชาอิเราะฮฺ) 2) และท่านนบีﷺมีหน้าที่อธิบายทุกสิ่งที่จำเป็นต้องอธิบาย 3) แล้วทำไมท่านนบีﷺถึงไม่เคยอธิบายจนประชาชาติต้องมายึดถือการตัฟวีฎแทน? 4) หากท่านนบีﷺไม่ได้อธิบายออกมาแก่ประชาชนบนฐานที่อัซซัมซะมีย์เองก็ยอมรับว่าความรู้ในเรื่องนี้เป็นสิ่งที่มนุษย์จำเป็นต้องรู้ เช่นนั้นมันก็มีความเป็นไปได้ได้แค่สองกรณีเท่านั้นคือ 4.1) โองการเหล่านั้นมีความหมายตรงตัวที่ชัดเจนอยู่แล้ว ไม่ต้องอธิบายเพิ่ม (ซึ่ง

ประเด็นต่อมา ท่านชัยคฺอัลบานีย์ﷺได้ถามอัซซัมซะมีย์ﷺอีกว่า ท่านรู้ถึงสภาวะที่แท้จริงของการได้ยินและการเห็นของอัลลอฮฺบ้างไหม? ท่านอัซซัมซะมีย์ก็ปฏิเสธไปว่าไม่ทราบ ชัยคฺอัลบานีย์เลยสรุปว่า มันก็ไม่ต่างอะไรกับกรณีของอิซติวาอ์ (การสถิตเหนือบัลลังก์) ท่านอัซซัมซะมีย์ก็ตอบมาว่า ไม่เหมือนกันเพราะการยืนยันต่อกรณีของ “อิซติวาอ์” (การสถิตเหนือบัลลังก์) แบบสิ้นเชิงไปเลยนั้นส่งผลให้เกิดความสับสนขึ้นในใจ ซึ่งแตกต่างไปจากการยืนยันว่าอัลลอฮฺทรงได้ยินและทรงเห็น เนื่องจากประชาชนเข้าใจกันอยู่แล้ว พอถึงจุดนี้ท่านชัยคฺอัลบานีย์จึงขัดขึ้นว่า “ท่านและผู้คน” มันไม่ใช่เรื่องของพวกเขา (ในการคุยตรงนี้) นี่เป็นเรื่องระหว่างฉันกับท่านต่างหาก

จากนั้นอัซซัมซะมีย์จึงพูดต่อไปว่า

“บรรดานักวิชาการรุ่นก่อนก็เคยใช้คำเหล่านี้เช่นกัน และบางครั้งก็ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดเช่นเดียวกัน...”

อัซซัมซะมีย์พยายามเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการคำนึงถึงบริบทปัจจุบัน โดยกล่าวว่าบางคนใช้คำว่า “อิซติวาอ์” (การสถิตเหนือบัลลังก์) แล้วตีความเกินขอบเขตจนทำให้เกิดความสงสัยตามที่ชัยคฺอัลบานีย์ﷺเองก็เคยกล่าวไว้

ชัยคฺอัลบานีย์จึงตอบว่า “ข้าพเจ้าไม่ได้สนใจบริบทของท่านที่ท่านกำลังเผชิญอยู่ แต่ข้าพเจ้าสนใจในบริบทของการโต้วาทีตอนนี้ต่างหาก”

จากนั้นผู้หนึ่งที่นั่งร่วมอยู่ในวงจึงถามขึ้นว่า “หากอยู่ในสังคมที่ไม่มีข้อสงสัยเหล่านี้เลย ท่านยังจะแยกความต่างระหว่างคำว่า อิซติวาอ์ (การสถิตเหนือบัลลังก์) กับ อัซซะมีอฺ (ผู้ทรงได้ยิน) อัลบะศีร (ผู้ทรงเห็น) หรือไม่?” ปรากฏว่าท่านอัซซัมซะมีย์ก็ตอบว่า “ในกรณี

เป็นจุดยืนของฝ่ายซะละฟีย์) 4.2 ท่านนบีﷺปกปิดความรู้ที่จำเป็นต้องอธิบาย (ซึ่งอัซซัมซะมีย์และนักวิชาการส่วนใหญ่ปฏิเสธกัน เพราะมันขัดกับหน้าที่การเผยแผ่ศาสนาของท่านนบีﷺ)

ฉะนั้นด้วยการสรุปคำพูดของอัซซัมซะมีย์ในลักษณะนี้ ชัยคฺอัลบานีย์ﷺจึงพยายามชี้ให้เห็นว่าแนวคิดของอัซซัมซะมีย์ในเรื่องโองการคุณลักษณะนั้น ขัดแย้งกับหลักการที่ว่าท่านนบีﷺได้อธิบายทุกสิ่งที่จำเป็นต้องอธิบายไปแล้ว ซึ่งเป็นการสร้างความลำบากใจให้อัซซัมซะมีย์ในการหาหลักฐานมาสนับสนุนการตัฟวีฎแบบอะชาอิเราะฮฺ โดยไม่ขัดแย้งกับบทบาทของท่านนบีﷺในฐานะผู้เผยแผ่สารของอัลลอฮฺ

เช่นนั้น ข้าพเจ้าก็ไม่แยกหรอก” ผู้ถามจึงกล่าวกับท่านอัซซัมซะมีย์ว่า “ถ้าเช่นนั้น เราอยู่ในสังคมเช่นนั้นแหละ” หมายถึง วงสนทนาในการโต้วาทีนี้ ทุกคนปลอดภัยจากข้อสงสัยและสับสนเหล่านั้น![309]

คำตอบของท่านอัซซัมซะมีย์ข้างต้นคือสิ่งที่ยืนยันไปในตัวว่า แนวทางอัตตัฟวีฎที่ท่านยึดถืออยู่มิได้มาจากท่านนบีและเหล่าเศาะฮาบะฮฺตลอดจนคนในสมัยแรกเลย หากแต่เกิดขึ้นภายหลังเนื่องจากบริบททางสังคมที่ผู้คนเข้าใจตัวบทศาสนาผิดไป!

ชัยคฺมัชฮู๊ร บินฮะซัน อาลุซัลมานระบุว่า ในหมวดพระนามและคุณลักษณะของพระองค์อัลลอฮฺนั้น ท่านอัลลามะฮฺ อัซซัมซะมีย์ยึดถือในแนวทางแห่งอัลอะชาอิเราะฮฺซึ่งสวนทางไปกับจุดยืนของอัลฮาฟิซฺ อะฮฺมัด อัลฆุมารีย์ ผู้เป็นพี่ชายของท่านที่มีความเข้าใจในหมวดนี้ใกล้เคียงกับฝ่ายซะละฟีย์[310]

คำอธิบายของชัยคฺมัชฮู๊รนี้ สอดคล้องกับคำพูดของท่านชัยคฺอับดุลลอฮฺ อัตตะลีดีย์ซึ่งได้กล่าวสรุปความเชื่อของอัลฮาฟิซฺ อะฮฺมัด อัลฆุมารีย์ ไว้ว่า

وَكَانَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَىٰ عَنْهُ عَلَىٰ طَرِيقَةِ السَّلَفِ أَصْلًا وَفَرْعًا، فَفِي الْعَقَائِدِ عَلَىٰ مَذْهَبِ أَهْلِ التَّفْوِيضِ فِي آيَاتٍ وَأَحَادِيثَ الصِّفَاتِ، مَعَ نَفْيِ التَّشْبِيهِ، وَتَنْزِيهِ اللهِ تَعَالَىٰ عَنْ سِمَاتِ الْحُدُوثِ، وَحَمْلِهَا عَلَىٰ ظَوَاهِرِهَا.

“และท่าน (อะฮฺมัด อัลฆุมารีย์) เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ยึดมั่นในแนวทางของบรรพชนซะลัฟ ทั้งในส่วนรากฐานศาสนาและรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งในเรื่องของหลักความเชื่อประการต่าง ๆ นั้น **ท่านดำเนินตามแนวทางของอะฮฺลุตตัฟวีฎ** (กลุ่มผู้มอบหมายความรู้ใน

---

[309] ฏอริก อัลฮะมูดีย์, “มุลัคเคาะศุมาญะรอฟีมุนาเศาะเราะติลอัลบานีย์ลิซซัมซะมีย์,” majles.alukah, 22 กรกฎาคม 2568, https://majles.alukah.net/showthread.php?t=63490

เนื้อหาที่เสนอไปข้างต้นข้าฯ นี้เป็นการสรุปอย่างสังเขป รายละเอียดของตัวบทที่ถูกสรุปเป็นภาษาอาหรับจะอยู่ท้ายข้อเขียนของหัวข้อนี้

[310] อบูอุบัยดฺ มัชฮู๊ร บินฮะซัน อาลุซัลมาน, *มุซาญะลาตฮะดีษียะฮฺบัยนะมุฮัมมัดตะกียิดดีนอัลฮิลาลีย์วะอะฮฺมัดอัลฆุมารีย์เฮาละฮะดีษซิมากบินฮัรบินฟิลมุซตักเราะฮะติอะลัซซินาวะเตาญีฮฺกะลามอับอิมามอิบนิลก็อยยิมอะลัยฮิวะฟีฮิมะบาฮิษฮะดีษียะฮฺตะคุศศุลอัลลามะฮฺอิบนะฮัซมินเราะฮิมะฮุลลอฮุตะอาลา*, หน้า 28.

เชิงแก่นแท้ / สภาวะที่แท้จริงของคุณลักษณะแห่งพระเจ้ากลับคืนสู่พระองค์) พร้อมกับปฏิเสธการเปรียบเทียบให้คล้ายคลึงกับสสาร (อัตตัชบีฮฺ) และยึดถือการมอบความบริสุทธิ์แก่พระเจ้าให้ปลอดพ้นจากการไปคล้ายคลึงสิ่งที่มีจุดกำเนิดตัวตน (ถูกสร้างขึ้น) ทั้งมวล **และยึดถือการอธิบายตัวบทเหล่านั้นตามบรรดาความหมายที่ปรากฏออกมาตรงตัวของอักษร**”[311]

คำว่า “แนวทางของอะฮฺลุตตัฟวีฎ” ที่ท่านชัยคฺอัตตะลีดีย์ﷺพูดไปนั้น หมายถึงการ “ตัฟวีฎุลกัยฟิยะฮฺ” (การมอบหมายความรู้ในเรื่องสภาพแก่นแท้ / วิธีการ) ของคุณลักษณะกลับคืนสู่พระผู้เป็นเจ้าดังคำพูดของท่านอัลฮาฟิซฺ อะฮฺมัด อัลฆุมารีย์ﷺที่ข้าฯ ได้นำเสนอไปก่อนหน้านี้แล้ว

พระองค์อัลลอฮฺﷻทรงดำรัสไว้ในอัลกุรอานความว่า

﴿وَٱتَّخَذُوٓاْ ءَايَٰتِي وَمَآ أُنذِرُواْ هُزُوٗا ۝٥٦﴾ الكهف: ٥٦

“และพวกเขา (ผู้ปฏิเสธ) ยึดเอาโองการทั้งหลายของข้าและสิ่งที่ถูกตักเตือนมาเป็นการล้อเลียน” (18:56)

ในการอธิบายโองการนี้ ท่านอัลฮาฟิซฺ อะฮฺมัด อัลฆุมารีย์ﷺได้กล่าวว่า

يَهْزَءُونَ بِهَا، وَيَسْخَرُونَ مِنَ الْعَامِلِينَ بِمُقْتَضَاهَا، وَالْمُعْتَقِدِينَ مَعْنَى آيَاتِ الصِّفَاتِ كَمَا جَاءَتْ، مِنْ غَيْرِ تَحْرِيفٍ وَلَا تَأْوِيلٍ، وَلَا تَشْبِيهٍ، وَلَا تَعْطِيلٍ؛ وَيُسَمُّونَهُمْ: حَشَوِيَّةً، وَمُجَسِّمَةً، وَضُلَّالًا، وَمُبْتَدِعَةً.

“พวกเขาเย้ยหยันมัน (โองการของอัลลอฮฺ) และเยาะเย้ยผู้ที่ปฏิบัติตามข้อกำหนด / ข้อบ่งชี้ของโองการเหล่านั้น **และ (เยาะเย้ย) ผู้ที่ศรัทธาต่อความหมายของโองการเกี่ยวกับคุณลักษณะ (ของอัลลอฮฺ) ตามที่มันได้มีมา**โดยปราศจากการบิดเบือน, ปราศจากการตีความ (ให้มีความหมายเชิงอุปมาอุปมัย), ปราศจากการเปรียบเทียบให้คล้ายคลึง (กับสิ่งถูกสร้าง), ปราศจากการบิดพลิ้ว (ในเรื่องคุณลักษณะของอัลลอฮฺ) และพวกเขา (ผู้ปฏิเสธ) เรียกคนเหล่านี้ (ผู้ที่เชื่อในแนวทางที่ถูกต้อง) ว่า พวกฮะชะวียะฮฺ (พวกชอบอ้างตัวบทโดยไม่ใช้

---

[311] อับดุลลอฮฺ อัตตะลีดีย์, *ฮะยาตุชชัยคฺอะฮฺมัดบินอัศศิดดี้ก*, หน้า 15.

ปัญญาหรือการพิจารณา), พวกมุญัซซิมะฮฺ (พวกที่เชื่อว่าอัลลอฮฺมีร่างกาย), พวกหลงผิด, และพวกบิดอะฮฺ (พวกที่สร้างสิ่งใหม่ในศาสนา)”[312]

การศรัทธาต่อ “ความหมายของโองการเกี่ยวกับคุณลักษณะ (ของอัลลอฮฺ) ตามที่มันได้มีมา” นั้น คือการท่านอัลฮาฟิซฺﷺได้ระบุไว้เองเลยว่า (من استواء بذاته) ซึ่งหมายถึง “เชื่อว่าพระองค์อัลลอฮฺทรงสถิตเหนือบัลลังก์ของพระองค์ด้วยตัวตนของพระองค์เอง”[313] อันเป็นข้อความที่ชัดเจนในการยืนยันว่าท่านอัลฮาฟิซฺﷺมีหลักศรัทธาในหมวดนี้ตามอักษรตรงตัว มิใช่การไม่ทราบความหมายหรือไม่รู้อะไรจากตัวบทในเรื่องเหล่านี้ดังที่คนบางส่วนทึกทักไป

อย่างไรก็ตามแต่ ข้อสรุปของชัยคฺมัชฮู้รที่มีต่อหลักศรัทธาของท่านอัลลามะฮฺมุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ﷺนั้นแตกต่างออกไปจากข้อสรุปของคนใกล้ชิดอย่างชัยคฺอัตตะลีดีย์ ทั้งนี้เพราะท่านชัยคฺอัตตะลีดีย์ﷺได้กล่าวว่า

فَهَؤُلَاءِ الْخَمْسَةُ هُمُ الْإِخْوَةُ الْأَشِقَّاءُ وَكَانُوا كُلُّهُمْ مُجْتَهِدِينَ عَامِلِينَ بِالدَّلِيلِ لَا يُقَدِّمُونَ عَلَيْهِ رَأْيًا مَهْمَا كَانَ صَاحِبُهُ أَمَّا فِي الْعَقَائِدِ فَكَانُوا عَلَى مَذْهَبِ السَّلَفِ إِلَّا السَّيِّدَ عَبْدَ اللَّهِ فَكَانَ أَشْعَرِيًّا.

“ดังนั้นทั้ง 5 ท่านนี้[314] พวกเขาเป็นพี่น้องพ่อแม่เดียวกันทั้งหมด และพวกเขาทุกคนเป็นนักปราชญ์ผู้สามารถวินิจฉัยปัญหาศาสนาที่ปฏิบัติตามหลักฐาน (ทางศาสนา) พวกเขาจะไม่นำความคิดเห็นใด ๆ มานำหน้าเหนือหลักฐาน ไม่ว่าเจ้าของความคิดเห็นนั้นจะเป็นใครก็ตาม สำหรับในด้านของหลักศรัทธา (อัลอะกีดะฮฺ) พวกเขาล้วนยึดตามแนวทางของซะลัฟ

---

[312] อะฮฺมัด บินอัศศิดดี๊ก อัลฆุมารีย์ อัลฮะซะนีย์, *สัมมุลอะชาอิเราะฮฺวัลมุตะกัลลิมีนวัลฟะลาซิฟะฮฺลิชชัยคฺอะฮฺมัดบินอัศศิดดี๊กอัลฆุมารีย์อัลฮะซะนีย์ (มัจมูอฺมินบะอฺฎิกุตุบิฮิ)*, หน้า 127-128.

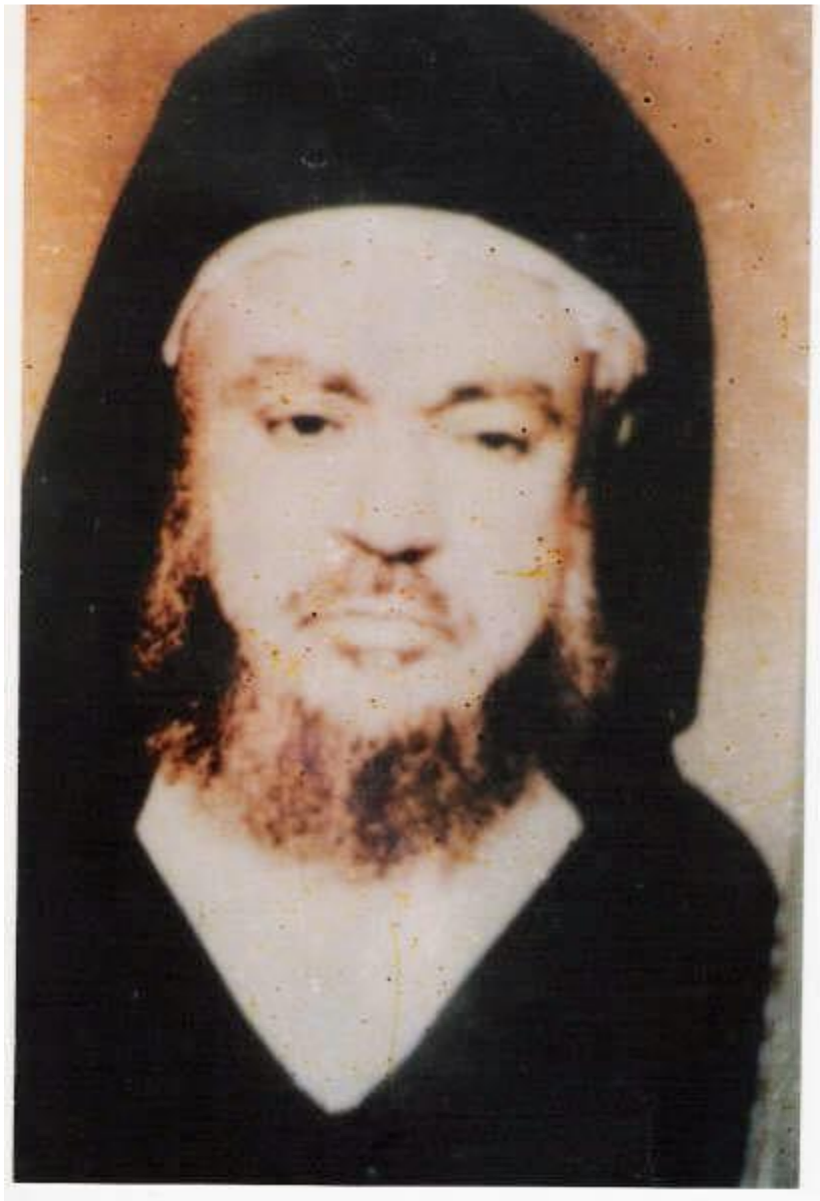
[313] อะฮฺมัด บินอัศศิดดี๊ก อัลฆุมารีย์ อัลฮะซะนีย์, *สัมมุลอะชาอิเราะฮฺวัลมุตะกัลลิมีนวัลฟะลาซิฟะฮฺลิชชัยคฺอะฮฺมัดบินอัศศิดดี๊กอัลฆุมารีย์อัลฮะซะนีย์ (มัจมูอฺมินบะอฺฎิกุตุบิฮิ)*, หน้า 111.

[314] ทั้ง 5 ท่านนี้ ประกอบไปด้วย อะฮฺมัด, อับดุลลอฮฺ, มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์, อับดุลฮัยยฺและอับดุลอะซี้ส

(บรรพชนอิสลามผู้ทรงคุณธรรม) **ยกเว้นท่านอัซซัยยิดอับดุลลอฮฺ ดังนั้นท่านจึงเป็นผู้สังกัดความเชื่อของสำนักอัลอะชาอิเราะฮฺ**”[315]

คำพูดของชัยคฺอับดุลลอฮฺ อัตตะลีดีย์ﷺข้างต้นนี้ทำให้ข้าฯ ประหลาดใจอย่างมากกับข้อสรุปนี้ และสำหรับข้าฯ อาจเป็นไปได้มากที่สุดว่าท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ ﷺคงจะเปลี่ยนความเห็นในหมวดพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮฺไปแล้วภายหลังจากการเสวนาวิชาการกับชัยคฺอัลบานีย์ﷺในครั้งนั้น และชัยคฺอัตตะลีดีย์ﷺในฐานะคนสนิทของบ้านหลังนี้ก็อาจรู้ในสิ่งที่ประวัติศาสตร์ไม่ได้บันทึกไว้ วัลลอฮุอะอฺลัม

[315] อับดุลลอฮฺ บินอับดิลกอดิร อัตตะลีดีย์, *นัศบุลมะวาอิดลิสิกริลฟะตาวาย์อันนะวาดิรวัลฟะวาอิด,* เล่ม 3, หน้า 192.

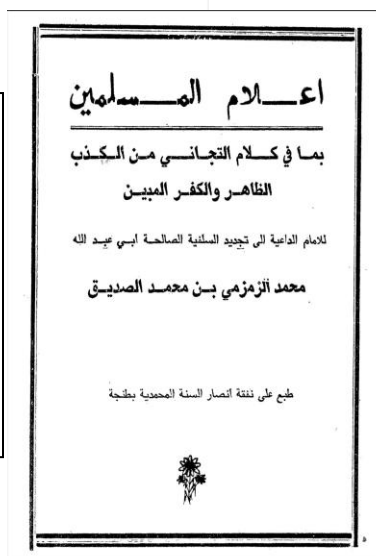
ภาพที่ 1.27 รูปถ่ายของท่านอัลลามะฮฺ มุฮัมมัด อัซซัมซะมีย์ อัลฆุมารีย์

كان يروم ان يدعى دعوى عظيمة أعظم مما ذكر في الاسئلة التي نتكلم عليها مقد قال ص 92 من الجزء الثاني ان لنا مرتبة عند الله تناهت في العلو عند الله الى حد يحرم ذكره ليس هي ما افشيته لكم ولو صرحت بها لاجمع أهل الحق والعرفان على كفري فضلا عما عداهم وليست هي التي ذكرت لكم بل هي من ورائها ومن خاصية تلك المرتبة ان من لم يحافظ على تغيير قلبي بعدم حفظ حرمة أصحابنا طرده الله من قربه وسلبه ما منحه اه من املائه فالمرتبة التي بحرم ذكرها ويكفر العلماء من أهل الحق من يدعيها ماذا تكون يا ترى لا تعلم مرتبة عالية عند الله يكفر مدعيها باجماع أهل الحق الا النبوة فهل كان يمهد لدعوى النبوة بهذه الفضائل التي مدح بها نفسه وبالغ في اطرائها يقول الشيخ الشنقيطي في كتابه في تكفير التجاني انه مدع للرسالة مستتر بعزو ما يقوله من شريعته المختلفة للنبي مثبت لنفسه جميع ما ثبت للنبي صلى الله عليه وسلم من الفضائل الثالث سواء كان التجاني معذورا في هذه الطامات التي تكلم بها أم كان غير معذور فان اتباعه الذين يعتقدونها ويتبعونه عليها بعد علمهم بما فيها من الكفر وتنقيص النبي صلى الله عليه وسلم يكونون كفارا بذلك لان الرضا بالكفر كفر قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا عملت الخطيئة في الارض كان من شهدها فكرهها وفي رواية فانكرها كمن غاب عنها ومن غاب عنها فرضيها كان كمن شهدها رواه أبو داود هذا فيمن يرضى فكيف بمن يعتقد ويعمل .

وأما السؤال الثامن فالجواب عنه من وجوه أحدها ان رؤيته صلى الله عليه وسلم يقظة خرافة من خرافات المتصوفة المتأخرين لا المتقدمين فانهم ما نقل عنهم هذا ولا ادعاه أحد منهم واذا كان كذلك فما ادعاه التجاني من الاوامر الخصة التي يتلقاها الخاصة عن النبي صلى الله

28

ภาพที่ 1.28 หนังสือ “อิอฺลามุลมุสลิมีนฯ” หน้า 28 ท่านอัซซัมซะมีย์ระบุว่า การอ้างว่ามีใครคนใดสามารถเห็นท่านนบีในยามตื่นได้ สิ่งนี้คือ เรื่องโกหกงมงายอย่างหนึ่งจากบรรดาเรื่องโกหกงมงายของพวกศูฟีย์ในสมัยหลัง

اعلام المسلمين
بما في كلام التجاني من الكذب
الظاهر والكفر المبين
للامام الداعية الى تجديد السلفية الصالحة ابي عبد الله
محمد الزمزمي بن محمد الصديق
طبع على نفقة انصار السنة المحمدية بطنجة

من أموال الاخوان المغفلين الذين ساهموا في بناء القبة المذكورة؛ وهم يحسبون أنهم مهتدون .. ألا إنهم هم المفسدون، ولكن لا يشعرون !

فلما نبهه المخلصون الى أن البناء على القبور بدعة مذمومة في السنة ـ التي يدعي العمل بها ـ عاند وجادل بالباطل. كعادته فطبع كتابا سماه (إحياء المقبور من أدلة وجوب البناء على القبور). فرأى أخوه وخليفته في الضلالة والخرافة أن هذا العنوان افراط في العناد والمكابرة .. فغيره وسمى الكتاب (احياء المقبور من أدلة استحباب بناء القباب على القبور)

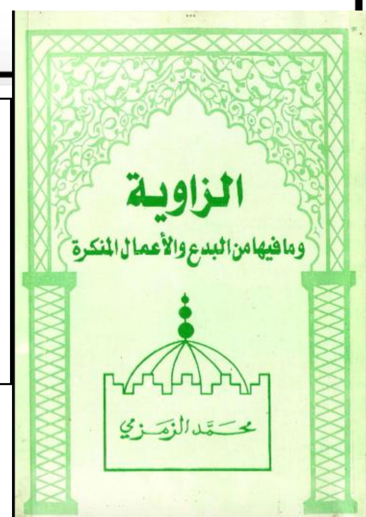
ولا يخفى أن البدعة مسخت عقولهم وأعمت بصائرهم؛ فأصبحوا لا يبصرون الصواب، ولا يميزون بين الحق والباطل.. ولو كانت بصائرهم مفتوحة لعلموا أن البناء على القبور من الاعمال المعلوم تحريمها من الدين بالضرورة ! ألا فلعنة الله على المبتدعة المضلين !!

ولا أعلم في الدنيا قبرا عليه قبتان إلا قبر الوالد الذي بنى عليه الاخ المذكور قبة كبيرة، ثم بعد أعوام بدا له أن يبني على تلك القبة فبني فوقها قبة أخرى أكبر منها. ووضع على القبر دربوزين أحدهما فوق الآخر !!

وكان الاخ المذكور يعترض على ضريح التجاني ويقول : إنه كضريح قبور النصارى؛ فلما مات الوالد وضع الاخ المذكور على قبره دربوزا،وصبغه بالزيت الملون بلون نعش النصارى؛ فقمت أنا بإزالة ذلك اللون وصبغته باللون الاخضر فلما بلغه الخبر بذلك غضب وقام وقعد .. فتأمل واستعذ بالله من الكبر والعناد !وكنت شرعت في الرد على

69

ภาพที่ 1.29 หนังสือ “อัซซาวิยะฮฺฯ” หน้า 69 ท่านอัซซัมซะมีย์ตำหนิชัยคฺอับดุลลอฮฺ อัลฆุมารีย์ว่าเป็นตัวแทนของอะฮฺมัด (พี่ชาย) ในด้านความหลงผิดและงมงาย

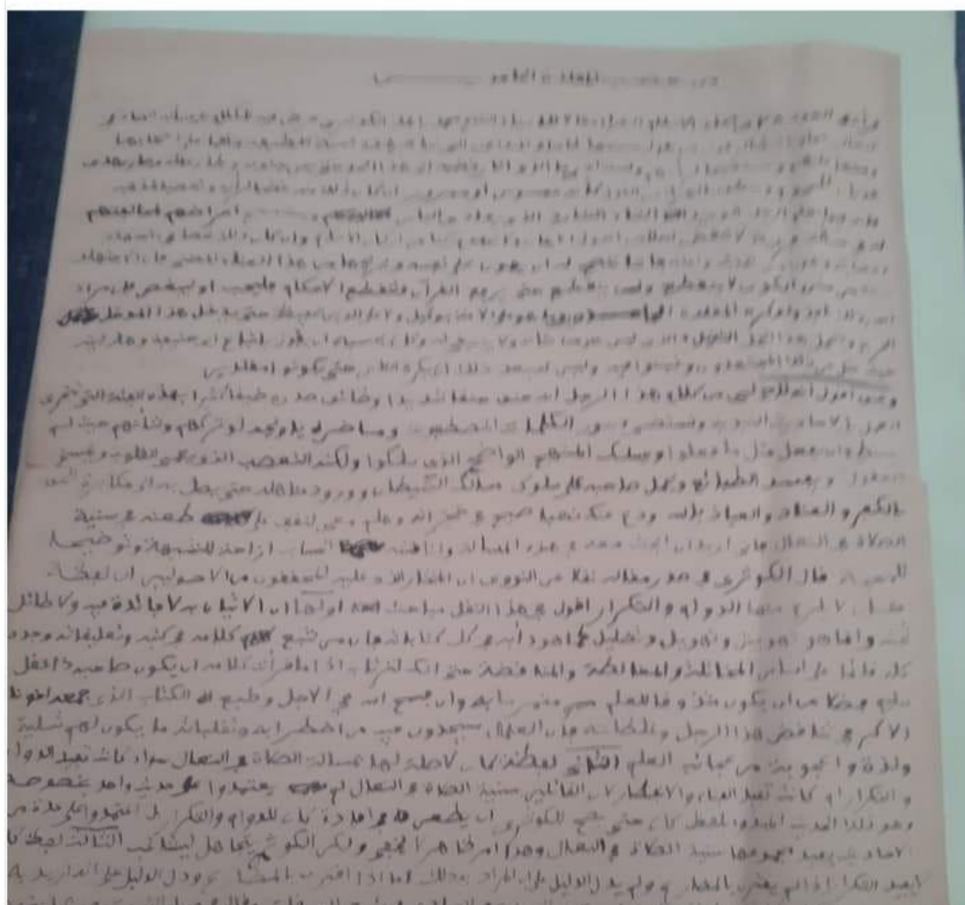

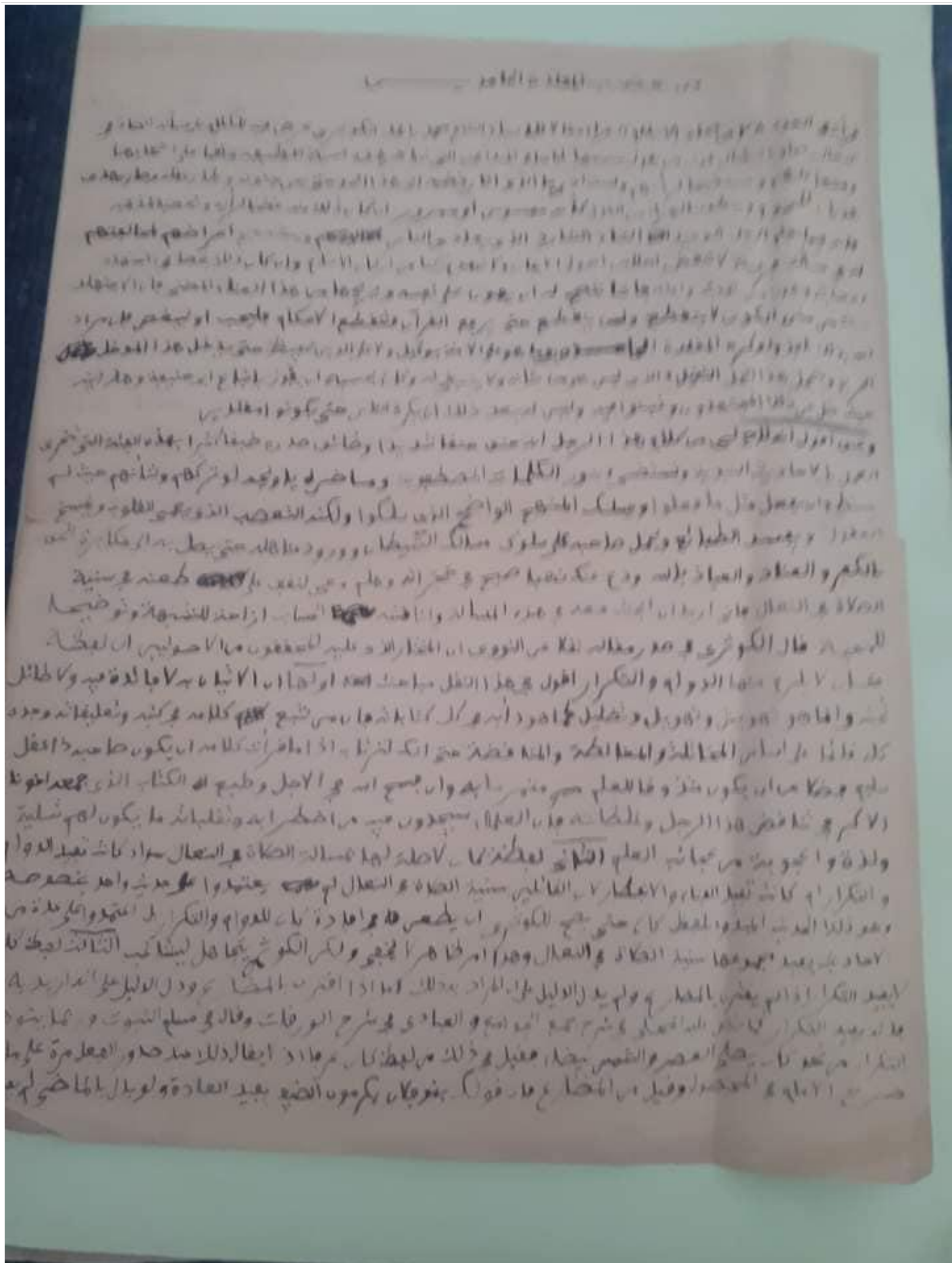
أبي ابن الصديق

27 ماي، 2022 ·

هذا رد والدي على مقال نشره زاهد الكوثري ينكر فيه الصلاة في النعال .. ولست ادري هل نشر في (مجلة الاسلام) لان العم احمد كان يتحاشا مواجهة الكوثري والهلالي !

ภาพที่ 1.30 ภาพถ่ายเอกสารตัวเขียนมือของท่านชัยคฺอัซซัมซะมีย์ โพสต์โดยอุบัย อิบนุศศิดดี้ก ลูกชายของท่านอัซซัมซะมีย์ เนื้อหาภายในเกี่ยวข้องกับการตอบโต้อัลเกาษะรีย์ในประเด็นการละหมาดในสภาพที่สวมรองเท้า

ภาพที่ 1.31

"من ردود الشيخ محمد الزمزمي بن الصديق #الغماري على محمد زاهد #الكوثري.،" أبو الوليد المغربي، 2025/07/22، https://www.facebook.com/share/p/1NxnZxtEZ3/

ملخص ما جرى في مناظرة الألباني للزمزمي

****************************** ****************************** ***********

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله أما بعد

فقد كنت أعلم من مدة طويلة أنه حصلت بين الشيخ الألباني رحمه الله والشيخ محمد الزمزمي بن الصديق رحمه الله مناظرة أو مدارسة في موضوع صفات الله تعالى.

وكان الزمزمي رحمه الله معروفا عنه مذهب التفويض في المعاني المطلقة في الصفات

فلما وقع بيدي التسجيل الصوتي وكان رديئا ما فهمت عنها شيئا ولم أعزم على محاولة الاستماع

لكن بعد مدة سمعت أن السقاف المعروف أخرج ما كتبه الزمزمي رحمه الله حاكيا مناظرته مع الشيخ الألباني رحمه الله وعلق عليها تعليقات طويلات بانيها على ما حكاه الزمزمي رحمه الله

ثم وصلتني رسائل على الخاص في بعض المنتديات من إخوة يستفسرونني عن تفريغي للشريط

فاعتذرت أنني لم أفعل

ثم بدا لي أن أفعل

فعزمت وتوكلت على الله

خصوصا بعدما قرأت ما نشره السقاف عن الزمزمي رحمه الله

فلما استمعت للشريط وكان الزمزمي رحمه الله يتكلم بسرعة بلغة أهل الشمال وانا منهم

وكنت من بين المؤهلين لفهم ما يقوله والصبر على فك رموزه مع سرعته هالني الفرق بين المناظرة الصوتية وبين ما حكاه الزمزمي رحمه الله..ووجدت الأمر يحتاج إلى بيان الحقيقة..خصوصا حينما وجدت السقاف استغل ما فعله الزمزمي رحمه الله أسوء استغلال أظهر فيه ما في قلبه كما يفعل دائما

فقررت بإذن الله تعالى أن استخرج خلاصة ما دار في المناظرة وأعرضها على الناس عسى ربي أن ينفع بها إن شاء الله تعالى.

وقد لخصت المناظرة وأخذت منها ما كان واضحا إما بالنص والحرف أو بالمعنى دون إخلال فإن لنا موقفا بين يدي الله تعالى.

وتركت كلاما كثيرا إما لكونه مكررا أو غير واضح. لكن ما تركت لا يزيد ولا ينقص مما نقلت شيئا..فاصول ما دار بينهما ثابت واضح

قال طارق الحمودي: والذي أنبه عليه أن كثيرا مما حكاه الشيخ الزمزمي في ما كتبه لم أجده في التسجيل الصوتي وقد نبه على بعض ما ذكرته شيخنا بوخبزة حفظه الله في جواب له عن سؤال من أسئلة ملتقى أهل الحديث فقال:

)عن مناظرة الألباني والزمزمي: سمعتُ بعضَ تسجيلها، وكان الشيخ الزمزمي بادرإلى طبع مُلخَّصها، ومن سمع تسجيلَها المفصل، علم أن تلخيصها لم يكنسَلياً، وموقف الشيخين في موضوع المناظرة: (الأسماء والصفات) معلوم، فإنالألباني سلفي خالص، والزمزمي اتخذ لنفسه مذهبا خاصا فلا هو سَلَفي ولاجهمي أشعري، على أن هذه المناظرة التي وقعت بطنجة كانت بين الألبانيوالزمزمي وفي بيت هذا الأخير(

وأدع لغيري أن يحلل المناظرة ويستخرج منها ما يبين حقيقة ما جرى.

والله الموفق, وهو أعلا وأعلم.

الجزء الأول

بسم الله الرحمن الرحيم

أما بعد

*ففي الدقيقة السابعة من الشريط الأول

قال الألباني: من أين لك أن الرسول عرف المعنى الحقيقي – أي لآيات الصفات - وكتمه عن الناس...من الكتاب والسنة ؟

فلم يجد الشيخ الزمزمي رحمه الله إلا الدوران بما لا يسمى دليلا من الكتاب والسنة

فإنه قال: لأن العقل والقرآن يقولان هذا!!!!!!!!!!

وقصده بالقرآن: أن القرآن ينزه الله عن المخلوقين!!!!

ثم ابتعد عن الجواب عن السؤال إلى أشياء أخرى !!! إلى الحديث عن أن الأخذ بظاهر معنى الصفات يلزم منه تشبيه الله بخلقه

ولذلك نهاه الشيخ الألباني رحمه الله بعدها عن قطع وصل مسألة البحث والانتقال إلى مسألة أخرى..!! بعد الدقيقة التاسعة بقليل

*ثم أعاد الشيخ الألباني طرح السؤال مبينا أنه يطلب الدليل على مسألتين اثنتين

1 -معرفة النبي صلى الله عليه وسلم لآيات الصفات

2 -والثانية كتمه ذلك عن الناس (تقريبا في الدقيقة العاشرة)

وبعدها ذكر الشيخ الزمزمي قول علي: حدثوا الناس بما يفهمون ..أتحبون أن يكذب الله ورسوله.

فكان رد الشيخ الألباني:

هذا تعليل للكتمان إن حصل لا دليل على الكتمان نفسه.

فقصد الشيخ أنه ينبغي إثبات الكتمان أولا ثم بيان علة ذلك....

*ثم ذكر الشيخ الزمزمي أن معرفة آيات الصفات من العلم الذي يحتاجون إليه ولذلك لم نقل إن النبي صلى الله عليه وسلم كتمه.لأن الكتم يكون لعلم يحتاجه الناس وهو الذي في حديث: من كتم علما.. وقد ذكر الشيخ الزمزمي هذا في ما كتبه عن المناظرة.. رحمه الله

فسأله الشيخ عن التسمية الصحيحة لهذا ..الكتمان!!

فقال: عدم البيان.(قبل الدقيقة 14قليلا)

ثم يعود الشيخ الزمزمي إلى آية: و(جاء ربك)

ويذكر أن هذه الآيات من سمعها تبادر إلى ذهنه التشبيه..

*وفينحو الدقيقة السادس عشرة والثانية الثلاثون بعدها سيقول له:

هل عندك دليل على أن النبي صلى الله عليه وسلم علم من هذه الآيات ما لم يعلمه البشر

*وذكر الشيخ الزمزمي أن المعنى الظاهر للمجيء غير مراد لأنه يلزم منه التشبيه

والمعنى المراد من الله تعالى يعلمه النبي صلى الله عليه وسلم.

فقال له الشيخ الألباني: من غير تكييف؟

فقال الزمزمي: المعنى الذي أراده الله!...

*قال طارق الحمودي: و بعد الدقيقة 17

كرر الألباني السؤال عن الدليل على أن النبي صلى الله عليه وسلم كان يعلم المعنى المراد من آيات الصفات,والدليل على أن النبي صلى الله عليه وسلم لم يبينه أو كتم ذلك عن الناس

*وفي نحو الدقيقة 22

ذكر الشيخ أنه فهم مقصد الزمزمي في كلامه وهو:

أن في القرآن ما لا يحتاج إلى بيان لأنه ظاهر معناه

وفيه أشياء تحتاج إلى بيان بينها النبي صلى الله عليه وسلم

ثم ذكَّر الزمزميَّ بأنه قال: إن النبي صلى الله عليه وسلم لم يبين آيات الصفات

*ثم انقض عليه الشيخ قائلا : هذه حجة عليكم .ثم ذكر الشيخ الألباني أن هذا التقسيم يعني أن النبي صلى الله عليه وسلم لم يبين آيات الصفات لأن الله تعالى بينها في كتابه

وأن بيان الله كاف!...

قال طارق الحمودي: جريا على تقسيم الشيخ الزمزمي!...

ما شاء الله على الشيخ الألباني رحمك الله رحمة واسعة...

كل هذا والشيخ الزمزمي صامت .شبه مصدوم ..وكأنه لم يكن ينتظر هذا ولم يخطر بباله!!

*ثم انتقلوا إلى الحديث عن الاستواء بعد الدقيق 23

وذكره الشيخ أن لا يكثر الحديث عن وجوب التنزيه لأننا جميعا ننزه الله والتنزيه مستقر في عقيدتنا

وفي مسألة الاستواء ذكر الزمزمي أن من الناس من يؤول الاستواء بالاستيلاء وأنه هو لا يعرف مراد الله منها

*وفي نحو الدقيقة 25 ذكَّره الشيخ الألباني بأن هذا يخالف ما قاله – أي الزمزمي - من أن الله بين ذلك في القرآن

وذكر له أنه هو زعم أن معنى استوى ليس هو كذا وكذا

فما هو المعنى الذي أثبته الله وبينه فقلتم : لا أدري.

فأجاب الزمزمي بأن قوله تعالى : ليس كمثله شيء يدل على أن كذا وكذا ليس هو المراد

وإلى نحو الدقيقة 30 كان يتكلم غيرهما مع الزمزمي

*وفي نحو الدقيقة 33 سأله الشيخ عن معنى : وهو السميع البصير فأثبت الشيخ الزمزمي لهما معنى مفهوما

فذكَّره بأنه لا فرق بين هذا وبين (استوى)

فلِمَ يخشى التشبيه في (استوى) ولا يخشاه في (السميع البصير)

وكان الشيخ الألباني يسأله عن فهمه للسميع البصير فيذكر الزمزمي فهم الألباني

فيقول الشيخ : أنا أسألك عن فهمك وأنت تتحدث عن فهمي

فقال الزمزمي: لأن فهمي مبني على فهمك!!!!!!!!!!!!وفهم□ □ مبني على فهمي

الكلام مرتبط ببعضه!!!!!!!!!!

*ثم أراد الزمزمي التملص من التفريق بين إثبات معنى مفهوم للسميع البصير والاستواء فقال في نحو الدقيقة 34 والثانية 35:

لأنهم زادوا في الاستواء..(وهو معنى بعلمه)!!!!!!.

قال طارق الحمودي: وهذه حيدة!!

*ثم ذُكِّر بأن موضوع البحث هو الاستواء وحده!...

وفي نحو الدقيقة 36 وما بعدها صار يذكر أن الناس يقولون : استوى على العرش وهو معنا بعلمه

فيوبخه الشيخ الألباني: ما لنا وللناس

فيذكر الزمزمي أن هذا قول ابن تيمية وابن القيم

ويقول : لو أنهم اكتفوا بأن للاستواء معنى في اللغة ظاهر لهان الأمر ولكنهم يزيدون (وهو في كل مكان بعلمه)

*ثم زاد في نحو الدقيقة 37: لو كان مجرد إثبات المعنى اللغوي سيكون المعنى صحيحا ولكانت الآراء متفقة!!!

لكن الزمزمي يزيد: هذا الاستعلاء لا يعرف مراد الله منه!!!

انتهى الجزء الأول

**************************** *************************** *****************

الجزء الثاني

*في أول الشريط يعترف الزمزمي أن معنى الاستواء في اللغة معلوم والكيف مجهول!!!!

*ثم اضطره الشيخُ الألباني الزمزميَّ إلى التالي...

قال له: فسروا لنا بكلمة واضحة بينة كما فعلتم في الآية الأولى (استوى إلى السماء) قصد.استوى على العرش..إيه؟؟؟

قال الزمزمي بسرعة:استعلى

قال الألباني: خلاص.بس

ثم قال الزمزمي: مذهبي أنا أن المعنى اللغوي غير مراد..بل معنى يليق بجلال الله.

*ثم يقرره أحد الحاضرين أن المعنى اللغوي مع ضميمة : (ليس كمثله شيء) هو المراد من الله تعالى.

فأقر الزمزمي

*ثم قرره الشيخ الألباني بأنه متفق معه على أن (الرحمن على العرش استوى) أي استعلى استعلاء يليق بجلاله وليس معناه استولى .فأقره الزمزمي.

ثم عاد الزمزمي إلى دندنته ..في أن زيادة وهو في كل مكان بعلمه غير صحيحة.

فيوبخه الألباني بأنه يكرر قضايا فهمناها فلا ينبغي تكرارها دائما.

*ويسأل الشيخُ الزمزميُّ أحد الحاضرين: ما حقيقة الاستعلاء عندك

فيقول المسؤول: استعلاء يليق به سبحانه

فيقول الزمزمي: وهو الذي نقول: لا يعرف حقيقته

*ثم استأذن الشيخُ الألباني.. وسأل الزمزمي: هل يليق بعالم أن يقول في (السميع البصير) لا يعرف معناه في اللغة؟

ثم قال الشيخ:حين نقول: الرحمن على العرض استوى فهذا لغة استعلى

أما دلالة هذا المعنى على كل هذه الصفة فلا نعرف

فسأل الزمزمي: هل تعرف حقيقة السميع البصير

فنفى الزمزمي أن يكون عالما بالحقيقة

فقال الألباني: فهذه كالاستواء

فقال الزمزمي: هناك فرق...لأن إطلاق الاستواء يوقع في الشبهة بخلاف السميع لأن الناس...

فيقاطعه الألباني: أنت والناس..

أي ليس هذا شأننا ..إنما الشأن بيني وبينك

ثم عاد فذكر أن المتقدمين أطلقوا كذا وكذا وأوقعوا في الشبه...

*فلما طال البحث على الزمزمي نصح الشيخَ الألباني أن يكون هذا كتابة وأنه أحسن!!!!!لأن الإنسان يكون في المناقشة في تشويش

فقال الشيخ الألباني: ما في تشويش

وقال: الكتابة تأخذ زمنا طويلا.

*ويدندن الزمزمي حول ضرورة إقحام الواقع في أن بعض الناس يزيدون في إثبات الاستواء كما ذكر الألباني يوقع في الشبهة

فيخبره الألباني أنه غير معني بواقعه الذي ابتلي به إنما يعنيه واقع المناقشة الآن.

فقال له الجالس معهم

في مجتمع ليس فيه هذه الشبه هل تفرق بين استوى والسميع البصير.؟ فنفى الزمزمي التفريق في هذه الحال

فقال له محاوره:فنحن الآن في هذا المجتمع..يقصد مجلس المحاورة

وقد كرر الزمزمي قوله إنهم يريدون أن يخرجوا ليقولوا للناس إن الزمزمي رجع عن مذهبه.ويستنكر ذلك...أو يخاف.

ولعله الشيء الذي كان يمنعه من الإقرار ..! كما بعد الدقيقة 29

نهاية الجزء الثاني